

Від авторки

Перед вами невігдані історії. За вісім років я провела за спілкуванням із героїнями цієї книжки тисячі годин — віч-навч, телефоном, повідомленнями та електронною поштою. Двічі я приїздила до містечок, де вони жили, і оселялася там, щоб краще зрозуміти їхню повсякденність. Я жила там, щоб на власному досвіді відчути ті численні особливості, які описано тут. Якщо ж якісь події сталися в минулому чи за моєї відсутності, я покладалася на спогади цих жінок, їхні щоденники та розповіді. Я спілкувалася з їхніми друзями та родичами й стежила за їхніми акаунтами в соцмережах. Але найбільше спиралася на точку зору самих цих трьох жінок.

Для підтвердження подій і хронологій я використовувала судові документи та статті місцевих газет, розмовляла з репортерами, суддями, адвокатами, слідчими, колегами та знайомими. Майже всі цитати тут узяті з юридичних документів, імейлів, листів, записів і розмов із цими жінками та іншими персонажами книжки. Важливий виняток — один випадок, у якому текстові повідомлення, паперові та деякі електронні листи були недоступні. У цьому випадку я вибудовувала оповідь на численних переказах головної дійової особи із зауваженнями її кореспондента.

Я обрала саме цих трьох жінок, зваживши на актуальність та яскравість їхніх історій, а також на те, що події минулого, вочевидь, досі тиснули на них. Я була обмежена спілкуванням лише

із жінками, готовими розповісти мені свої історії під запис і без замовчувань. Посеред мого дослідження кілька з них вирішили, що надто бояться відвертості. Але здебільшого я базувала свій вибір на тому, що вважала здатністю цих жінок бути чесними із собою, а також на їхній готовності розповісти свої історії так, щоб розкрити їхнє бажання. Голоси інших у цьому тексті звучать не так виразно, бо історії належать цим жінкам. Проте я вирішила захистити тих, чийх голосів не представлено, змінивши майже всі імена, точні локації та прикметні особливості у двох історіях, які до цього не було винесено на публіку. У третьому випадку я змінила імена осіб, що у відповідний період часу не відігравали публічної ролі чи були ще неповнолітні.

Я впевнена, що ці історії відображують життєву правду про жінок та бажання. Звичайно, ці три конкретні жінки головні у своїх розповідях. Усі історії мають багато боків, але цей — їхній.

Пролог

Коли моя мама була молода, її щоранку дорогою на роботу переслідував якийсь чоловік, що мастурбував буквально за крок від неї.

Моя мама мала лише п'ять класів освіти й посаг із кухонних рушників не найкращого полотна, але вона була красива. Це досі перше, про що я думаю, коли описую її. Волосся кольору шоколаду з Тірольських Альп вона завжди вкладала в однакову зачіску — високо зібрані короткі кучері. Її шкіра була не оливкова, як у родичів, а якогось власного відтінку, блідо-рожевого недорогого золота. Очі в неї були глузливі, грайливі, карі.

Вона працювала касиркою фруктово-овочевої крамнички в центрі Болонї, на довгій вулиці Сан-Феліче, що перетинала модний квартал. Там було багато взуттєвих, ювелірних, парфумерних, тютюнових крамниць і магазинів одягу для жінок, що не мусили працювати. Мама проходила повз усі ці бутики дорогою на роботу й задивлялася у вітрини на розкішні шкіряні чоботи та блискучі намиста.

Але перш ніж дійти до цієї торговельної зони, вона мала тихенько вийти з квартири, спуститися вузькими завулками без машин повз слюсарну майстерню та козячу бійню через безлюдні закапелки, повні стійких запахів сечі та важкого смороду стоялої води між камінням. От у цих завулках її й переслідував той чоловік.

Де він уперше її побачив? Гадаю, це було в крамничці, де вона працювала. Вродлива молода жінка в оточенні безлічі свіжих продуктів (цілих гір інжиру, каштанів, соковитих персиків, яскраво-білих голівок фенхелю, зеленої капусти, помідорів на гілці, ще запилюжених з городу, пірамід темно-фіолетових баклажанів, дрібної, але пречудової полуниці, лискучої вишні, грон винограду, хурми), а ще різних круп та хлібобулочних виробів (італійських сушок, бубликів, багетів), мідного посуду на продаж та плиток кондитерської глазури.

Йому було вже за шістьдесят: великий ніс, лисуватий, зі щетиною кольору білого перцю на впалих щоках. На голові він мав широку пласку кепку, як і всі інші старигани, що зі своїми паличками блукали вулицями заради щоденного моціону.

Одного дня він, мабуть, переслідував її до самого дому, бо коли ясного травневого ранку мама вийшла за важкі двері свого багатоквартирного будинку, з п'їтьми на яскраве світло (в Італії майже всі житлові будинки мають темні під'їзди, тьмяне світло там вмикають за годинником для економії коштів, а сонце не проникає за товсті, прохолодні кам'яні стіни), на неї там уже чекав цей старий, якого вона ніколи раніше не бачила.

Він усміхнувся, і вона всміхнулась у відповідь. А відтак почала свій шлях на роботу, помахуючи дешевою сумочкою, у спідниці нижче колін. Її ноги навіть у похилому віці були напрочуд жіночні. Можу уявити, що коїлось у голові цього чоловіка, коли він побачив ніжки моєї мами і пішов за ними слідом. Одним із наслідків багатовікового життя під чоловічими поглядами є те, що сьогодні навіть гетеросексуальні жінки часто дивляться на інших жінок очима чоловіків.

Вона, мабуть, відчувала його присутність позаду себе багато кварталів, проминаючи продавця оливков та постачальника портвейнів і хересів. Але він не просто йшов за нею. Завертаючи за ріг одного з будинків, вона кутиком ока вловила якийсь рух. Цієї ранньої світанкової години закуті в каміння вулиці були ще порожні, і на повороті вона побачила, що з його штанів

стирчить член, довгий, тонкий та ерегований, який він швидко ганяє рукою вгору-вниз, дивлячись на неї так невідривно, неначе всім, що відбувалося в нього нижче пояса, керував якийсь зовсім інший мозок.

Тоді їй це налякало, але через роки страх того першого ранку побляк і перетворився на сардонічну розвагу. Протягом наступних місяців він з'являвся біля її житла кілька ранків на тиждень, а згодом почав супроводжувати її ще й від крамнички додому. На піку їхніх «стосунків» він ходив за нею двічі на день.

Мама вже померла, тому я не можу спитати її, чому вона дозволяла це день за днем. Але я спитала свого старшого брата, чому вона нічого не зробила, нікому не розповіла.

Це була Італія, 1960-ті роки. Поліцейські просто сказали б: *«Ma lascialo perdere, e un povero vecchio. E una meraviglia che ha il cazzo duro sua età»* («Та годі, це лише бідний стариган. Диво, що він ще здатен на таке в його віці»).

Моя мама дозволяла цьому чоловікові мастурбувати на її тіло та обличчя по дорозі на роботу і назад. Вона була не з тих жінок, що отримують від цього задоволення. Але я не знаю напевне. Мама ніколи не говорила про те, чого хотіла. Про те, що її заходило чи відштотувало. Іноді здавалося, що вона взагалі не має бажань. Що їй сексуальність — це просто стежка в лісі, зовсім невиразна, такий собі слід із прим'ятої високої трави. І слід той належав моєму батькові.

Мій батько любив жінок у спосіб, який колись вважали чарівним. Він був лікар, який називав медсестру *солоденька*, якщо вона йому подобалась, і *дороженька*, якщо ні. Найголовніше, що він любив мою маму. Його потяг до неї був такий очевидний, що мені й досі некомфортно це згадувати.

Хоч я ніколи не мала нагоди розпитати про бажання мого батька, щось у його силі, у силі всього чоловічого жадання, заворожувало мене. Чоловіки не просто хотіли. Чоловіки *потребували*. Чоловік, який щодня переслідував мою маму на роботу й назад, *потребував* цього. Президенти ладні проміняти на мінет

славу та почесі. Заради миттєвого задоволення чоловік готовий поставити на кін здобутки всього свого життя. Я ніколи до кінця не вірила в теорію, начебто впливові чоловіки мають таке роздуте его, що навіть не припускають можливості бути спійманими; я радше думаю, що їхнє бажання тієї миті таке сильне, що все інше (родина, дім, кар'єра) просто тане й перетворюється на якусь рідину, холоднішу й рідкішу за сперму. На ніщо.

Коли я почала писати цю книжку, книжку про людські бажання, я думала, що це будуть історії про чоловіків. Їхні жадання. Те, як вони готові зруйнувати імперію заради дівчини навколішках. Тож я почала розмовляти із чоловіками: філософом із Лос-Анджелеса, шкільним учителем із Нью-Джерсі, політиком із Вашингтона. Мене справді зтягнуло в їхні історії, як, буває, тягне замовляти одну й ту саму страву з меню китайського ресторану знову і знову.

Історія філософа, що почалась як розповідь симпатичного чоловіка, чия менш вродлива дружина не хотіла з ним спати, з усіма супутніми болісними стражданнями згасання пристрасті та кохання, перетворилася на історію чоловіка, який хотів спати з татуйованою масажисткою, до якої він ходив через біль у спині. Одного сонячного раннього ранку він написав мені: «Вона каже, що хоче втекти зі мною до Каліфорнії». Під час наступної нашої зустрічі в кав'ярні він описував стегна цієї масажистки. Його пристрасть здавалася не високою з огляду на те, що він втратив у своєму шлюбі, а радше поверховою.

Історії чоловіків стали зливатися в одну. У деяких випадках там було тривале залицяння, іноді близьке до сватання, але здебільшого ці історії закінчувалися сліпучими спалахами оргазму. Але я виявила, що тоді як в останніх вибухах оргазму чоловіча хіть помирала, жіноча часто лише зароджувалася. У тому, як жінки сприймали ту саму подію, були складність, краса й навіть шаленство. Із цього погляду саме жіноча частина інтерлюдії відображує, на мою думку, що таке безнадійне жадання по-американськи.

Звичайно, жіноче бажання буває прямолінійним, як чоловіче, і коли воно було цілеспрямоване, коли шукало керованого завершення, я втрачала цікавість. Але саме в історіях, де бажання неможливо було контролювати, коли умови диктував його об'єкт, я знаходила найбільше величі, найбільше болю. Це було наче крутити педалі велосипеда назад, марно й нестерпно; і, нарешті, наче потрапити в зовсім інший світ.

Щоб знайти ці історії, я шість разів об'їхала всю країну. Зупинки вибирала навмання. Здебільшого це були містечка на кшталт Медори, штат Північна Дакота. Я замовляла тост із кавою і читала місцеву газету. Так я знайшла Меггі — молоду жінку, яку навіть молодші за неї дівчата називали *хвойдою* та *жирною давалкою*. Їй приписували стосунки з одруженим учителем старших класів. Цікаво, що статевих зносин у класичному розумінні в її випадку не було. Вона розповіла, що він пестив її орально, але не дозволяв розстібати його джинси. Проте залишав їй записки на жовтавих стикерах в її улюбленій книжці «Сутінки». Обіч описів витривалого попри всі перешкоди зв'язку між героями-коханцями він проводив паралелі з їхніми власними стосунками. Цю молоду жінку заводили й захоплювали величезна кількість цих записок та їхня докладність. Вона повірити не могла, що вчитель, якого вона так обожнює, не просто прочитав усю цю книжку, а ще й знайшов час написати такі проникливі коментарі, неначе вів заняття з поглибленого вивчення кохання вампірів. Меггі також розповіла, що він обприскував сторінки своїм одеколоном, знаючи, що їй подобається його запах. Отримувати такі записки, переживати такі стосунки, а потім — раптовий кінець: я легко можу собі уявити, яку зяючу порожнечу в її душі це залишило.

Я натрапила на історію Меггі, коли ситуація з поганої ставала ще гіршою. Вона вразила мене як жінка, чию сексуальність та сексуальний досвід в жахливий спосіб заперечували. Я розповідатиму все так, як бачили її очі, хоча коли версія цієї історії

дійшла до суду, присяжні побачили все зовсім інакше. Частина її розповіді порушує для читача давно знайомі питання про те, коли, чому та хто вірить словам жінки й коли, чому та хто їм не вірить.

Чоловіки повсякчас розбивали жінкам серця в особливій манері. Вони кохають їх чи не дуже, а тоді їх це втомлює і вони тижнями й місяцями тихенько ховаються за своїми дверима, обрубують усі зв'язки й уже більше не телефонують. Тим часом жінки чекають. Що більше вони закохані й що менше в них варіантів, то довше вони чекають у надії, що він повернеться з розбитим телефоном чи обличчям і скаже: «Вибач, мене поховали заживо, але єдиним, про що я думав, була ти. Я боявся, ти вирішиш, що я покинув тебе, коли насправді я просто загубив твій номер, його вкрали в мене люди, що поховали мене заживо, і я витратив три роки на пошуки в телефонних довідниках і тепер нарешті знайшов тебе. Я не зникав, і всі мої почуття до тебе не минули. Ти була права, коли думала, що це було б жорстоко, безсовісно, неможливо. Виходь за мене».

За її словами, приписуваний вчителеві злочин зруйнував Меггі життя, але вона мала щось, що рідко буває в покинутих жінок. Певну владу, яку зумовлював її вік та рід занять колишнього коханця. Меггі вірила, що її влада цілком законна. Проте кінець кінцем це було не так.

Деякі жінки чекають, бо бояться, що інакше все може шезнути. На ту мить він — єдиний, кого, на їхню думку, вони взагалі коли-небудь бажатимуть. Проблема може мати й економічне підґрунтя. Новим віянням потрібно багато часу, щоб досягти місць, де людей більше цікавлять рецепти простих страв, ніж статті про кінець залежного становища жінок.

Ліна, домогосподарка з Індіани, яку роками не цілували, не поспішала піти від свого чоловіка, бо не мала грошей для існування окремо від нього. Апелювати до законів цього штату про аліменти вона з деяких причин не могла. Потім вона

чекала, поки інший чоловік піде від своєї дружини. Потім чекала ще трохи.

Те, як змінюються суспільні норми в нашій країні, може змусити нас замислитися, хто ми є у власному житті. Часто жінки чекають для того, щоб дістати схвалення інших жінок, отримавши яке, вони зможуть не соромитися.

Слоун, успішна власниця ресторану, дозволяє своєму чоловікові дивитись, як вона займається сексом з іншими чоловіками. Час від часу в ліжку опиняються дві пари, але здебільшого він просто спостерігає за нею — на відео чи вживу — з іншим чоловіком. Слоун красива. Її чоловік дивиться, як вона трахається з іншими, а за вікном спальні нуртує океанський прибій. А трохи далі мирно пасуться вівці кольору вівсянки. Одній моїй подрузі, що свого часу, почувши розповідь про групу свінгерів, з якою я познайомилась у Клівленді, охрестила секс утрюх жалюгідним і майже огидним, історія Слоун здалася повчальною, емоційною, життєвою. А життєвість спонукає нас співчувати.

Я думаю про той факт, що я — донька жінки, яка дозволяла незнайомому чоловікові щодня мастурбувати на неї, і думаю про все, що сама дозволяла робити із собою — може, не таке ганебне, але зрештою не таке вже й відмінне. Потім я думаю про те, як багато хотіла від чоловіків і як багато із цього насправді хотіла від себе, ба навіть від інших жінок. Як багато з того, чого я начебто прагнула від коханця, йшло від того, чого я потребувала від власної матері. Бо в багатьох історіях, які я чула, жінки більше залежали саме від інших жінок, ніж від чоловіків. Ми можемо змушувати одна одну почуватися неелегантними, розпусними, нечистими, некоханими, невродливими. Кінець кінцем все зводиться до страху. Нас можуть лякати чоловіки, нас можуть лякати інші жінки, і іноді ми так сильно переймаємося тим, що нас лякає, що згодні почекаати й доотримати свій оргазм уже на самоті. Ми вдаємо, що хочемо

того, чого не хочемо, щоб ніхто не побачив, що ми не отримуємо того, чого потребуємо.

Мою маму чоловіки не лякали. Її лякала бідність. Вона розповіла мені іншу історію, і хоч я не пригадую точних обставин розповіді, я знаю, що вона не пропонувала мені сісти. Розповідь була не за крекерами з рожевим вином. Найпевніше, на кухонному столі лежала пачка цигарок, вікна були наглухо зачинені, а біля наших ніг кліпала крізь дим собака. А мама натирала до блиску скляний стіл.

Ця історія була про жорстокого чоловіка, з яким вона зустрічалася незадовго до знайомства з моїм батьком. Мама знала багато слів, що інтригували та лякали мене. *Жорстокий* було одне з них.

Вона росла в дуже бідній родині, мочилась у горщик, а потім змащувала сечею ластовиння, бо це начебто зменшувало пігментацію. У них була одна-єдина кімната для неї, двох сестер та їхніх батьків. Дощова вода просочувалася крізь стелю і крапала їй на обличчя, коли вона спала. Майже два роки вона провела в санаторії з туберкульозом. Ніхто її не провідував, бо ніхто не міг собі дозволити таку поїздку. Її батько був алкоголік, що працював на виноградниках. Маленький братик помер ще до свого першого дня народження.

Згодом вона пішла з дому, переїхала до великого міста, але одразу перед тим, у середині лютого, захворіла її мама. Рак шлунка. Її відвезли до місцевої лікарні, з якої вона вже не повернулася. Одного вечора була снігова буря, бруківка вкрилася кіркою льоду, а моя мама була з тим жорстоким чоловіком, коли їй повідомили, що мати помирає і не доживе до ранку. Жорстокий чоловік повіз мою маму до лікарні крізь заметіль, але в машині вони жакливо посварилися. Моя мама не переповідала подробиць, але сказала, що врешті опинилася сама на узбіччі, у страшній снігопад посеред темної ночі. Вона бачила, як вогні автівок зникають вдалині, а інших машин на крижаній дорозі не було. Вона не встигла попрощатися зі своєю мамою.

Я й досі не впевнена, що саме означало *жорстокий* у цьому контексті. Не знаю, чи цей чоловік бив мою маму, чи гвалтував її. Я завжди припускала, що жорстокість у її світі передбачала якусь пов'язану із сексом загрозу. У своїх найпохмуріших фантазіях я уявляла, як він намагався примусити її до сексу тієї ночі, коли помирала її мати. Уявляла, як він намагався урвати собі шматок. Але її не відпускав страх перед бідністю, а не перед цим жорстоким чоловіком. Те, що вона не могла викликати собі таксі, щоб дістатися лікарні. Що вона не мала засобів до існування. Не мала своїх грошей.

Приблизно через рік після смерті мого батька, коли ми вже могли прожити хоч день без сліз, вона попросила мене показати, як користуватися інтернетом. До того вона ще ніколи не користувалася комп'ютером. Щоб набрати одне речення, їй треба було кілька довгих і неприємних хвилин.

— Просто скажи мені, чого ти хочеш, — попросила я під кінець дня, проведеного перед екраном. Ми обидві були змучені.

— Не можу, — сказала вона. — Я маю зробити це сама.

— Що? — спитала я. Бо я бачила всі її папери, всі рахунки, листи, нотатки, навіть той написаний від руки аркуш, який мала знайти в разі її раптової смерті.

— Я хочу дізнатися про одного чоловіка, — відповіла вона тихо. — Чоловіка, якого знала до твого батька.

Я була приголомшена, мені навіть стало боляче. Я хотіла, щоб моя мама навіки залишилася вдовою мого батька. Хотіла, щоб уявлення про моїх батьків залишилося цілісним навіть після смерті, навіть ціною маминого особистого щастя. Я не хотіла знати про материні бажання.

Цей третій чоловік, власник величезної ювелірної імперії, любив її так сильно, що навіть прийшов до церкви, щоб спробувати зупинити весілля моїх батьків, коли воно вже йшло повним ходом. Колись давно мама подарувала мені рубіново-діамантове намисто, з яким вирішила розлучитися, щоб ніхто не здогадався, яке воно їй дороге. Я сказала, що вона

може спробувати розібратися з комп'ютером сама, але перш ніж їй вдалося, вона захворіла.

Я думаю про мамину сексуальність і те, як вона час від часу її використовувала. Дрібнички, як-от коли вона чепурилася, перш ніж вийти з дому чи відчинити комусь двері. Мені це завжди здавалося силою чи слабкістю, але ніколи не велінням серця. Як я помилялася.

Мені й досі дивно, як жінка могла дозволяти чоловікові мастурбувати за своєю спиною стільки днів. Цікаво, чи плакала вона ночами. Можливо, навіть оплакувала того самотнього старого. У найвідвертіші миті життя саме в нюансах наших бажань криється правда про те, хто ми є. Я вирішила зафіксувати жар і шал жіночого бажання, щоб чоловіки та інші жінки могли легше розуміти, перш ніж засуджувати. Бо саме ці банальні хвилини нашого життя залишаються з нами вічно, розповідають нам, хто ми, хто наші сусіди та матері, тоді як ми затято впевнені, що вони зовсім на нас не схожі. Тож ось історії трьох жінок.

Merri

Цього ранку ти готуєшся наче до бою. Твоє бойове розфарбування — макіяж. Нейтральні, димчасті очі. Густо нафарбовані вії. Темно-рожеві рум'яна, нюдова помада. Волосся злегка підкручене й об'ємне.

Ти навчилася робити зачіску та макіяж сама, перед дзеркалом, під звуки *Linkin Park* та *Led Zeppelin*. Ти — одна з тих дівчат, що інстинктивно розуміють, як користуватися косметикою та аксесуарами, що чудово вміють ховати у волоссі заколки-невидимки.

Ти вдягаєш чоботи на танкетці, легінси й легку блузу в стилі кімоно. Ти хочеш, щоб він знав: перед ним уже не дитина. Тобі двадцять три.

Звичайно, ти також хочеш, щоб він усе ще тебе бажав, щоб жалкував за тим, що втратив. Ти хочеш, щоб пізніше він сів вечеряти, згадуючи твої звабливі стегна.

Шість років тому ти була менша, і він любив твої маленькі рученята. Тоді вже його руки тріпотіли всередині тебе. Відтоді багато чого змінилося. Помер твій батько. У серпні він розкрояв собі вени на цвинтарі неподалік. Раніше ти часто розповідала йому про батька, про проблеми з ним і матір'ю. Як вони розшукують одне одного по барах. Обоє п'яні, але хтось один — завжди сильніше. Тепер ти відчуваєш, що він би зрозумів, як ти переймаєшся через дощ, що стукотить по землі на батьковій могилі. Чи не мокне він там, унизу, і чи не дивується, чому ви

залишили його в холодній, тісній п'їтми? Чи не переважає смерть того, що відбувається зараз у залі суду? Чи не переважає смерть усю цю дурню, навіть копів та адвокатів? Чи не можете ви десь якось досі бути разом, удвох?

Ти їдеш до районного суду округу Кесс із твоїм братом Де-відом, дорогою викурюючи на двох кілька цигарок. Від тебе пахне чистим тілом після душі й трохи димом. Він ненавидів, коли ти курила, тож ти брехала. Ти казала, що це дим цигарок батьків в'ївся у твоє волосся і тканину худи. Якось у католицькому таборі ти навіть поклялася кинути курити заради нього. Він заслуговував від тебе всього, зокрема й того, чого ти не хотіла давати.

Ти могла б зробити так, щоб він не приходив сьогодні. Навіть попри те, що, за словами адвокатів, він мав право там бути. Проте частинка тебе хотіла, щоб він прийшов. Можна навіть сказати, що ти пішла до поліції зокрема й для того, щоб знову побачити його обличчя. Бо більшість людей погодяться: коли коханець відстороняється, відмовляється з тобою зустрічатися, залишає тобі свою фірмову зубну щітку й трекінгові кросівки, не відповідає на імейли, купує іншу пару кросівок, наприклад, бо це краще, ніж мати справу з пасткою твого болю, ти почувашся так, наче хтось заморожує твої органи. Це так холодно, що не можеш дихати. Шість років він тримався від тебе подалі. Але сьогодні прийде, і прийде також на суд, тож можна сказати, що ти робиш це почасти для того, щоб побачити його приблизно ще шість разів. Це здається безглуздом, лише якщо не знати, як людина може знищити тебе простим актом свого зникнення.

Ти переймаєшся тим, що знову його захочеш. Гадаєш, чи непокоїться його дружина. Уявляєш, як вона сидить удома, відсторонено спілкується з дітьми і поглядає на годинник.

Ти паркуєш машину і куриш іще трохи, перш ніж зайти всередину. На вулиці прохолодно, але на холоді добре курити. Фарго іноді здається містом-прологом. Трасою швидко

проносяться сріблясті вантажівки. Вони мають чітко визначені пункти призначення, координати, яких мають дотримуватися. Але поїзди здаються тобі гарнішими, вільнішими. Ти робиш вдих — і твої легені наповнює крижане повітря.

Ти заходиш до зали першою. Слава богу. Тут тільки ти, Девід, прокурор Джон та його помічник Пол. Подумки ти називаєш усіх цих офіційного вигляду чоловіків на ім'я і так до них і звертаєшся. Вони вважають, що із цим ти перегинаєш. Фактично вони представляють не тебе — вони представляють штат Північна Дакота. Прокурори тебе не прикривають. Вони тебе тільки супроводжують, так буде правильніше сказати.

Заходить стенографістка.

Потім заходить Він. Зі своїм адвокатом, якимось слизьким типом на ім'я Гой.

Він сідає навпроти тебе. Одягнений так, як зазвичай вдягався до школи. Сорочка, краватка, широкі штани. Це дивно. Неначе ти очікувала, що він буде в костюмі. У чомусь соліднішому й серйознішому. Це вбрання робить його знову знайомим. Ти гадаєш, чи не помилялася ці останні кілька років. Ти приймала його мовчання за байдужість, але, можливо, його теж охопив потойбічний жах, так само, як тебе. Ти чула, що в нього народилася третя дитина, і уявляла собі колиску, його дружину з рожевим обличчям та віншування нового життя, тоді як ти тремтіла, сидючи в крижаній ванні ненависті до самої себе. Ти поважчала, твій макіяж поважчав, додав шарів. Але, можливо, весь цей час він помирав від туги. Сумував за тобою. Неначе той поет, прирікав себе на десятиліття страждань. Колиска заіржавіла. Паркан середнього класу розмітив межі його в'язниці. Дружина стала наглядачкою. А ще діти. Вони — усьому причина; це через них він вирішив залишитися нещасливим, без тебе.

На якусь найкоротшу мить ти хочеш простягнути до нього свої маленькі рученята, які він так любив (Чи любить досі? Чи є в любові до рук посмертя?), охопити ними його обличчя

й сказати: «Чорт, пробач, що зраджую тебе. Я була страшенно ображена й зла, бо ти вкрав роки мого життя. Те, що ти робив, було неправильно, і тепер я тут. Подивись на мене. Я нанесла цю бойову фарбу, але під нею мені страшно й лячно, я збуджена, втомлена і кохаю тебе. Я набрала майже 14 кілограмів. Мене кілька разів відраховували з коледжу. Мій батько нещодавно вкоротив собі віку. Я приймаю всі ці ліки, зазирни у мою сумку, там їх до біса. Я — дівчина з пігулками старої. Я мала б зустрітися з хлопцями, від яких пахне травичкою, а натомість повністю зжилася зі своєю роллю жертви. Я вже сама не знаю, чого хочу, і ладна повіситися. А ти жодного разу не відповів».

Ти вже майже тягнешся до нього, водночас щоб сказати, як тобі прикро, і вмовити його не кидати тебе. Ти знаєш, що ніхто не подбає про тебе так, як це може він. Ніхто не слухає тебе так, як слухав він. Усі ті години. Як батько, чоловік, учитель, як твій найкращий друг.

Він підіймає погляд від столу і зустрічається з твоїм. Його очі холодні, чорні та мертві. Маленькі агати, мерехтливі, суворі і старші, ніж ти пам'ятаєш. Та ти взагалі не пам'ятаєш у нього таких очей. Раніше вони були сповнені любові, жаги. Раніше він засмоктував твій язик до свого рота так, неначе хотів собі другий.

Тепер він ненавидить тебе. Це ясно. Ти витягла його сюди з його затишного дому з трьома дітьми та дружиною, що не кине його до самої могили. Ти витягла його в цю бісову січневу сльоту до цієї похмурої зали, змушуєш його витратити всі заробітки та заощадження його батьків на цього слизького й неприємного адвоката і націлилася зруйнувати його життя. Усе, чого він досяг. Усі інтерактивні навчальні дошки, які він вмикає у повній тиші о сьомій ранку. Через тебе він уже продав один дім і купив інший.

Наразі в штаті Північна Дакота Аарон Нодель — Учитель року; в усьому штаті його вважають абсолютно найкращим

у своїй справі. А тут ти, вбога незнамо хто, поріддя алкашів, донька самогубці, дівчина, що вже була раніше зі старшим чоловіком і втягнула того в халепу. Військовика, оплот Америки. І от ти знову тут, ти деструктивний елемент, намагаєшся підставити Учителя року. Він обдає тебе їдким запахом із рота. Тхне яйцями.

Абсолютно ясно також, що ти мусиш перестати думати про нього. Негайно. Інакше ризикуєш ніколи не вийти із цієї зали. Ти шукаєш межі свого серця і, як не дивно, знаходиш їх. Твоя вдячність самій собі та Богу приголомшує. Як часто ти відчувала, що вчиняєш правильно? Сьогодні саме такий день. Можливо, єдиний.

Ти думала, що все ще хочеш із ним трахатися. Ти вистежувала його в мережі. Сьогодні навіть вистежувати особливо не потрібно. Вмикаєш комп'ютер — і тільки встигай розгрібати. Тобі не уникнути улесливих статей у місцевих газетах. Або фейсбук підкине рекламу крамниці, де твій колишній коханий купував рукавички. Свіжі світлини змушують тебе тріпотіти й будять колишню жагу. Але зараз ти сидиш тут і нічого не відчуваєш. Його щільно стиснутий маленький рот. Його недосконала шкіра. Його губи не чуттєві, а сухі й непривабливі. Він має хворобливий вигляд, неначе харчується лише мафінами, запиває їх кавою та кока-колою і сидить у похмурому підвалі, втупившись у стіну.

— Доброго ранку, — каже його адвокат Гой, утілене жахіття зі своїми жорсткими вусами, що стирчать на всі боки, наче в якогось злого чарівника. Він уже встиг заявити пресі, що його клієнт пройшов тест на детекторі брехні, хоча прокурор сказав, що суд це навряд чи візьме до уваги.

Навіть у вусах Гоя ти бачиш осуд. Він із тих типів, що змушують тебе почуватися неосвіченим шматком лайна з машиною, що не заводиться зимового ранку на кшталт цього.

— Чи не могли б ви назвати для протоколу своє повне ім'я? — каже він.